

Ministerul Sănătății,
Muncii și Protecției Sociale
al Republicii Moldova

Protocolul clinic standardizat pentru medicii de familie

Infecția cu coronavirus de tip nou COVID-19

Pentru aplicare în cazul desfășurării Scenariului 3 din Planul de pregătire și răspuns la infecția cu coronavirus de tip nou COVID-19

Coronavirusurile (CoV) sunt o familie numeroasă de virusuri care provoacă boli ce variază de la răceală comună la boli mai severe, cum ar fi Sindromul Respirator din Orientul Mijlociu și Sindromul Respirator Acut Sever. COVID-19 este o boală nouă care a fost descoperită în anul 2019 și nu a fost identificată anterior la om. Infecția cu coronavirus de tip nou (COVID-19) este provocată de virusul SARS-CoV-2.

Calea de transmitere a SARS-CoV-2 este prin aero-picături (secreții nazofaringiene) și contact direct sau habitual (prin mâini și obiecte contaminate cu secreții infectate).

Factorii de transmitere:

- Aerul, produsele alimentare, obiectele mediului înconjurător contaminate cu virus

DEFINIȚII

Caz suspect

Pacient cu boală respiratorie acută (febră **ȘI/SAU** cel puțin un semn/simptom al bolii respiratorii, de exemplu: tuse, dificultăți de respirație etc.) **ȘI** cu un istoric de călătorie sau aflare într-un teritoriu care raportează transmiterea infecției COVID-19 în ultimele 14 zile anterioare debutului simptomelor.

SAU

Pacient cu boală respiratorie acută (febră **ȘI/SAU** cel puțin un semn/simptom al bolii respiratorii, de exemplu: tuse, dificultăți de respirație etc.) **ȘI** care a fost în contact cu un caz COVID-19 probabil sau confirmat (*vezi definiția contactului**) în ultimele 14 zile înainte de debutul simptomelor.

SAU

Pacient cu infecție respiratorie severă acută (SARI**) **ȘI** care necesită spitalizare **ȘI** fără altă etiologie care explică pe deplin prezentarea clinică.

Caz probabil

A. Un caz suspect pentru care testarea la infecția COVID-19 nu este concludentă

SAU

B. Un caz suspect pentru care testarea nu a putut fi efectuată din anumite motive.

Caz confirmat

Un caz cu confirmare de laborator*** a infecției COVID-19, indiferent de semnele și simptomele clinice.

Notă:

*Definiția contactului

Persoana care a avut oricare contact cu un caz probabil sau confirmat pe parcursul a 2 zile până la debut și 14 zile după debutul simptomelor, precum:

- Contactul față în față cu un caz probabil sau confirmat la distanța de 1 metru și în decurs de mai mult de 15 minute;
- Contact fizic direct cu un caz probabil sau confirmat;
- Îngrijirea unui pacient cu boala COVID-19 probabil sau confirmat, fără a utiliza echipamentul de protecție personală adecvat

SAU

- Alte situații, conform evaluării riscului local.

* **NB:** pentru cazurile asimptomatice confirmate, perioada de contact este considerată începând cu 2 zile până și pe parcursul a 14 zile după data prelevării probei pentru investigarea de laborator. Zonele cu transmitere locală/comunitară extinsă și zonele afectate de COVID-19 sunt publicate zilnic pe site-ul ANSP (www.ansp.md).

** Definiția SARI, este în conformitate cu ordinul MSMPS nr.1103 din 02.10.2019 „Cu privire la supravegherea epidemiologică la gripă, IACRS și SARI în Republica Moldova și prezentarea informației săptămânale / lunare”. Infecții Respiratorii Acute Severe (SARI - Severe Acute Respiratory Infection).

*** În dependență de intensitatea transmiterii infecției, numărul de cazuri înregistrate și capacitățile de laborator, la decizia autorităților naționale, testarea de laborator va fi efectuată selectiv în baza criteriilor aprobate, iar stabilirea diagnosticului se va efectua în baza criteriilor clinice și epidemiologice.

PROFILAXIA NESPECIFICĂ

Scopul: reducerea riscului de transmitere a COVID-19/infecțiilor respiratorii acute.

La nivel de comunitate

- **Informații privind:**
  - evitarea călătoriilor în zonele cu cazuri confirmate de COVID-19;
  - evitarea contactului strâns cu persoanele care suferă de infecții respiratorii acute;
  - spălarea frecventă a mâinilor cu apă și săpun;
  - utilizarea dezinfectanților pe bază de alcool pentru igiena mâinilor, în special după contactul direct cu persoanele bolnave sau cu mediul lor;
  - evitarea contactului neprotejat cu animale de la ferme sau cu animalele sălbatice.
- **Instruiți toate persoanele:**
  - să utilizeze tehnica de a tuși/strănuta în plica cotului sau să-și acopere nasul și gura în timpul tusei/strănutului cu un șervețel de unică folosință, urmată de aruncarea acestuia după utilizare și spălarea imediată a mâinilor cu apă și săpun sau prelucrarea cu un dezinfectant pe bază de alcool;
  - să vă informeze telefonic despre revenirea din zonele cu risc de COVID-19 și despre regulile de autoizolare la domiciliu.
- La întoarcere din zonă cu transmitere locală/comunitară extinsă și zonele afectate de COVID-19 **recomandați:**
  - autoizolarea și automonitorizarea stării de sănătate pe o perioadă de 14 zile;
  - efectuarea termometriei de 3 ori pe zi și informarea zilnică, prin telefon, a medicului de familie despre rezultatele acesteia;
  - în caz de apariție a simptomelor clinice descrise mai sus, recomandați adresare telefonică la medicul de familie.

Triajul cazurilor

- **Triajul cazurilor se efectuează telefonic!**
- **În cazul prezentării pacienților cu orice semn/simptom de boală respiratorie acută la instituția medicală, utilizați măsuri individuale de protecție (conform recomandărilor OMS)!**
  - Oferiți pacientului cu orice semn/simptom de boală respiratorie acută o mască medicală și îndrumați pacientul în zona separată.
  - Păstrați distanța de cel puțin 1 m între pacientul suspect și alți pacienți.
  - Puneți la dispoziție un dezinfectant pentru mâini pe bază de alcool.
  - Explicați pacientului ce faceți și de ce, pentru a reduce anxietatea acestuia.
  - **Aplicați măsurile de precauție specifice transmiterii pe cale aeriană și prin contact direct!**
  - **În cazul formelor COVID-19 care nu necesită spitalizare recomandați deplasarea la domiciliu în condiții sigure (cu mască, respectarea distanței sociale, igienizarea mâinilor etc.)**
  - **În cazurile cu indicații pentru spitalizare apelați Serviciul 112.**
  - Nu vă atingeți ochii, nasul sau gura cu mâinile goale sau cu mânuși înainte de a efectua igiena adecvată a mâinilor.
  - După fiecare pacient organizați dezinfecția suprafețelor cu care a contactat bolnavul, inclusiv masa pe care ați completat fișa epidemiologică. Efectuați ventilația spațiului de triaj.

ANCHETA EPIDEMIOLOGICĂ

În baza datelor stării sănătății și anamnezei epidemiologice, medicul de familie stabilește diagnosticul COVID-19 și aplică conduita pacientului conform Algoritmului din anexă.

La colectarea anamnezei de la pacienții cu manifestări clinice respiratorii este necesară identificarea statutului **de suspect** sau **contact** conform definiției de caz!

Fiecare caz cu infecția COVID-19 se înregistrează în **Formularul 058/e** de către instituția care a stabilit diagnosticul și se transmite notificarea la CSP teritorial. La anchetarea pacientului trebuie să se ia în considerație **setul minim de date care include: numele, vârsta persoanei, data debutului bolii, semnele clinice ale bolii, istoricul de călătorie (data, locul și perioada), modul de călătorie (avion, autocar, mașina personală, altul), contact cu caz probabil, deces după caz.**

MANIFESTĂRI CLINICE

- Pacienții cu infecție virală necomplicată prezintă simptome nespecifice precum:

- febră	- congestie nazală	- oboseală
- tuse uscată	- cefalee	- indispoziție
- dureri în gât	- dispnee	- mialgii

Notă: Frecvența febrei este între 48-98%. **Absența febrei nu exclude infecția cu COVID-19!**

- Rar, pacienții ar mai putea prezenta diaree, greață și vomă.
- În 1-5% cazuri poate fi hemoptizie.
- Boala decurge variat de la modul asimptomatic, simptome minore, iar în cazurile grave cu sindromul de detresă respiratorie acută, sepsis și șoc septic, insuficiență poliorganică.
- Persoanele cu vârsta >60 de ani, cele cu co-morbidități (hipertensiune arterială, boli cardiovasculare sau diabet zaharat) mai frecvent dezvoltă o formă gravă sau prezintă simptome atipice!

Apelați Serviciul 112 în caz de: febră, respirație obstructivă sau absentă, detresă respiratorie severă, cianoză centrală, șoc, comă sau convulsii. Măsurile de resuscitare se vor efectua în condiții de maximă protecție!

TRATAMENTUL ȘI SUPRAVEGHEREA ÎN CONDIȚII DE DOMICILIU

Pacienții adulți care nu întrunesc criteriile de spitalizare sunt tratați în condiții de domiciliu, cu izolarea acestora pentru a opri transmiterea virusului!

- Asigurați-vă că pacientul dispune de condiții corespunzătoare pentru îngrijiri la domiciliu: condiții de izolare, igiena mâinilor, igiena respiratorie, curățarea mediului și siguranța pacientului.
- Educați pacientul și aparținătorii cu privire la igiena personală, igiena respiratorie și modul de îngrijire a membrului familiei suspect COVID-19 și efectuarea corectă a termometriei de 3 ori pe zi.
- **Informați pacientul despre responsabilitatea contravențională și penală pentru încălcarea regimului de izolare.**
- Oferiți sprijin și educație continuă telefonic pacientului și aparținătorilor.
- Monitorizați telefonic activ și continuu starea generală a pacientului și contactărilor pe durata îngrijirii la domiciliu.
- Utilizați următoarele recomandări pentru respectarea regimului de carantină:
  - plasarea pacientului într-o odaie separată și bine aerisită;
  - limitarea mișcării pacientului în casă și minimizarea aflării în spațiul comun;
  - aerisirea bine a spațiilor partajate (bucătărie, baie, hol, WC) și de afilare a pacientului;
  - contactul cu bolnavul doar la necesitate (alimentație, apă, medicamente);
  - păstrarea distanței de cel puțin 1 m de la persoana bolnavă;
  - utilizarea măsurilor de protecție personală a îngrijitorilor (mască, mănuși);
  - dezinfectia mâinilor înainte și după îmbrăcarea măștii și mănușilor;
  - limitarea numărului de îngrijitori, în mod ideal, alocarea unei persoane care se află într-o stare de sănătate bună și nu are afecțiuni cronice sau stări imunocompromise;
  - interzicerea vizitelor la pacient până la confirmarea vindecării de către medicul de familie;
  - efectuarea igienei mâinilor (cu apă și săpun și/sau dezinfectant pe bază de alcool) după orice tip de contact cu pacienții sau mediul lor imediat;
  - interzicerea deplasării pacientului în afara spațiului destinat pentru izolare;
  - spălarea mâinilor înainte și după pregătirea mâncării, înainte de a mânca, după folosirea toaletei și ori de câte ori este necesar (pacientul și persoana care are grijă de pacient);
  - folosirea prosoapelor de hârtie de unică folosință pentru a usca mâinile, dacă nu sunt disponibile, utilizarea prosoapelor curate de bumbac și înlocuirea când devin umede;
  - curățarea și dezinfectarea suprafețelor din baie, toaletă, încăperii unde se află bolnavul, mânere, obiecte din jurul bolnavului, cel puțin o dată pe zi, cu folosirea pentru curățare mai întâi a săpunului sau detergentului obișnuit, apoi, după clătire, aplicarea dezinfectantului de uz casnic;
  - plasarea lenjeriei pacientului într-un sac de rufe separat, fără a le scutura;
  - curățarea hainelor, lenjeriei de pat și de baie, prosoapelor de mâini ale pacientului folosind săpun de rufe obișnuit sau spălarea în mașină la 60–90°C cu detergent obișnuit și uscarea bună;
  - după utilizarea mănușilor re-utilizabile acestea se vor spăla cu apă și săpun și dezinfecta;
  - mănușile de unică folosință se vor plasa în coșul de gunoi după dezinfectarea prealabilă;
  - plasarea mănușilor, măștilor și altor deșeuri generate în timpul îngrijirii pacientului în coșul de gunoi cu un capac în camera pacientului, înainte de a le evacua;
  - evitarea altor tipuri de expunere la obiectele contaminate din mediul imediat al pacientului (periuțe de dinți, țigări, ustensile pentru mâncare, vase, băuturi, prosoape, haine de spălat sau lenjerie de pat).
- **Transmiteți informația despre persoanele aflate în izolare la domiciliu organelor de poliție teritoriale și administrației publice locale!**

TRATAMENTUL PACIENȚILOR LA DOMICILIU

- Tratamentul antiviral **se stabilește la etapa respectivă, reieșind din recomandările actualizate, în baza deciziei Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale!**
- Igiena cavității nazale cu Sol. Salină izotonică sau hipertonică.
- Gargarisme cu soluții dezinfectante - salină sau bicarbonat de sodiu 2%.
- În caz de febră ($t \geq 38,5^{\circ}\text{C}$) - Paracetamol.
- Tratament simptomatic la necesitate.
- **NU SE RECOMANDĂ:** Ibuprofenum, Acidum ascorbicum în doze curative, imunomodulatoare, antibiotice, glucocorticoizi (din motiv că nu au demonstrat eficacitate în COVID-19)!
- Consiliați pacienții cu COVID-19 tratați la domiciliu despre semnele și simptomele complicațiilor.
- Dacă apar oricare dintre semnele de agravare progresivă a stării generale, pacientul trebuie să informeze telefonic medicul de familie, care va decide necesitatea internării prin Serviciul 112.
- Dacă medicul nu este disponibil pacientul va apela Serviciul 112 de sine stătător.

CRITERIILE DE SPITALIZARE

ETAPA I:

Valabilă pentru perioada determinată de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale!

- Persoanele (adult și copii) care întrunesc definiția de „caz suspect sau confirmat COVID-19”

ETAPA II:

Valabilă pentru perioada determinată de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale când se inițiază tratamentul în condiții de domiciliu!

- Agravarea progresivă a stării generale:
  - dificultăți de respirație;
  - febră rezistentă la tratament cu Paracetamol (3 administrări consecutive, la interval de 6 h).
- Formele ușoare și medii de COVID-19 cu risc major de deteriorare a stării generale:
  - pacienții cu vârste cuprinse între 18-60 de ani cu patologii asociate (boli cardiovasculare, BPOC, diabet zaharat, stări de imunocompromisie, maladii oncologice);
  - pacienții ≥ 60 de ani;
  - copiii 0-17 ani 11 luni 29 de zile;
  - gravidele.
- Formele severe/critice de COVID-19;
- Instalarea pneumoniei, co-infecțiilor bacteriene severe;
- Șocul toxiinfecțios;
- Meningita, meningoencefalita (cefalee violentă, semne meningiene, greață, vomă);
- Lipsa condițiilor epidemiologice de izolare la domiciliu.

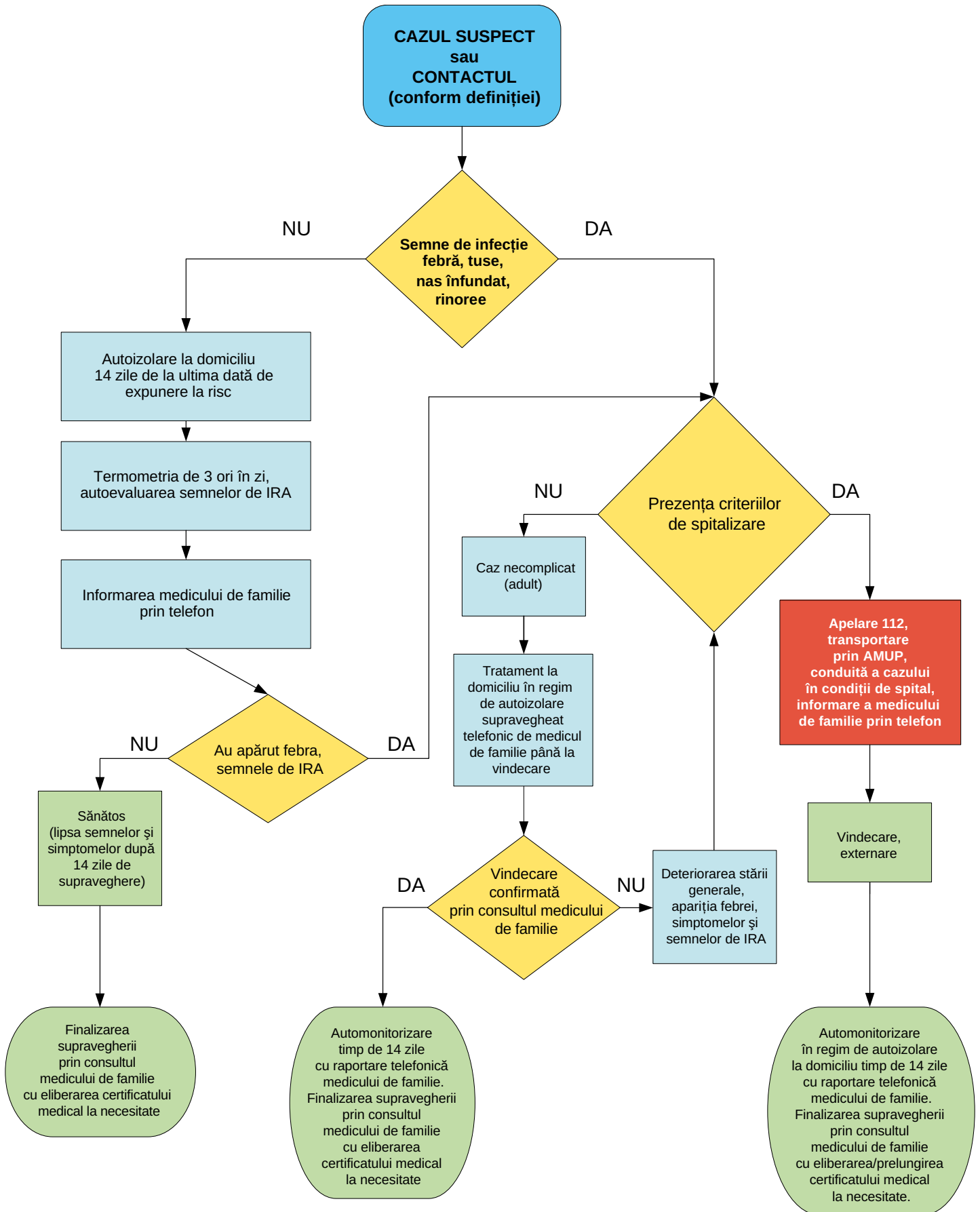
MODUL DE TRANSPORTARE

- Persoanele suspecte, bolnavii cu COVID-19, se transportă la spital prin intermediul Serviciului de Asistență Medicală Urgență Prespitalicească apelând Serviciul 112.

DUPĂ EXTERNARE/VINDECARE

- Recomandați automonitorizarea stării de sănătate și autoizolarea la domiciliu timp de 14 zile.
- În cazul apariției febrei sau agravării stării generale – adresare telefonică la medicul de familie, care va lua decizia privind conduita clinică sau recomandați apel direct la Serviciul 112.
- Finalizarea supravegherii prin consultul medicului de familie cu eliberarea certificatului medical la necesitate.

ALGORITMUL DE CONDUITĂ A CAZULUI SUSPECT SAU CONTACTULUI

BIBLIOGRAFIE

1. Recomandările OMS. Managementul clinic al infecției respiratorii acute suspecte cu coronavirus 2019 nCoV/WHO/Clinical/2020.2
2. Recomandările OMS. Home care for patient with suspected novel coronavirus (COVID-19) infection presenting with mild symptoms, and management of their contacts. Interim guidance 04.02.2020
3. Recomandările OMS. Global surveillance for COVID-19 disease by human infection with the 2019 novel coronavirus, Interim guidance 27 feb 2020
4. Recomandările OMS. Operational considerations for case management of COVID-19 in health facility and community Interim guidance 19 March 2020
5. Ordinul MSMPS nr. 253 din 03.2020 Cu privire la asigurarea realizării măsurilor de prevenire și control a infecției cu Coronavirus de tip nou (COVID-19) în cadrul instituțiilor de asistență medicală primară.
6. Scrisoarea circulară MSMPS nr. 04/929 din 13.02.2020 Recomandările provizorii privind Managementul clinic al SARI suspecte cu COVID-19
7. Ordinul MSMPS nr. 188 din 26.02.2020 Cu privire la realizarea măsurilor de reducere a riscurilor de răspândire a cazurilor de COVID-19
8. Ordinul MSMPS nr. 213 din 02.03.2020 Cu privire la măsurile de prevenire și control al COVID-19
9. Ordinul MSMPS nr. 222 din 04.03.2020 Cu privire la acordarea asistenței medicale persoanelor care întrunesc criteriile definiției de caz COVID-19
10. Ghid de supraveghere și diagnostic a ILI/ARI/SARI și MERS-CoV, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 896 din 30.10.2015

Elaborat de colectivul de autori:

CUROCICHIN Ghenadie, dr.hab.șt.med., profesor universitar, șef Catedră de medicină de familie, USMF „Nicolae Testemițanu”.

ȘALARU Virginia, dr.șt.med., conferențiar universitar, Catedra de medicină de familie, USMF „Nicolae Testemițanu”.

GÎȚU Lora, asistent universitar, Catedra de medicină de familie, USMF „Nicolae Testemițanu”.

Protocolul a fost examinat și avizat de:

Tiberiu HOLBAN	Președintele Comisiei de specialitate a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în boli infecțioase, președintele Seminarului științific de profil 321. Medicină generală 321.09 Boli infecțioase, șef Catedră de boli infecțioase, tropicale și parazitologie medicală, USMF „Nicolae Testemițanu”
Gheorghe PLĂCINTĂ	Membru al Comisiei de specialitate a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în boli infecțioase, șef Catedră de boli infecțioase, USMF „Nicolae Testemițanu”
Ludmila BÎRCĂ	Membru al Comisiei de specialitate a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în boli infecțioase, director, IMSP Spitalul Clinic Municipal de boli contagioase pentru copii
Angela PARASCHIV	Președintele Comisiei de specialitate a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în epidemiologie
Constantin SPÎNU	Șef Direcție cercetare și inovare în domeniul sănătății publice, Agenția Națională pentru Sănătate Publică
Ștefan GHEORGHÎȚĂ	Șef Secție supravegherea epidemiologică a gripei și a infecțiilor respiratorii virale acute, Agenția Națională pentru Sănătate Publică
Doina RUSU	Membru al Comisiei de specialitate a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în ftziopneumologie
Ninel REVENCO	Președintele Comisiei de specialitate a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în pediatrie
Silvia CIBOTARI	Director general, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale
Angela BELOBROV	Director general, Compania Națională de Asigurări în Medicină

Aprobat prin ordinul Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova nr.301 din 23.03.2020 „Cu privire la aprobarea Protocolului clinic standardizat pentru medicii de familie „Infecția cu coronavirus de tip nou (COVID-19)”